

není a nechce být vědou o právu, ale teorií právní vědy, vědou o právnickém myšlení a poznávání. Za hranicemi vytčeným tímto úkolem končí i její působnost.

Řízení kupní síly.

Dr. J. Homolka.

Odčerpání přebytečné kupní síly, vytvářející se ve válce tím, že z důvodů válečného hospodářství trh konsumních statků je zúžen a soukromé potřeby jednotlivcovy nemohou býti v plné míře uspokojovány, jest předmětem stálých úvah teoretických i praktického řešení. Vzpomeňme jen námětů na zvýšení spořivosti, zejména nuceného spoření, propagovaného zvláště Keynesem a různých úprav daňových. Novým praktickým přínosem k řešení této otázky, které představuje velmi významné opatření hospodářské politiky, je nařízení ministerské rady pro obranu Říše o řízení kupní síly (*Verordnung über die Lenkung von Kaufkraft*) z 30. října 1941, říš. zák. I, str. 664 a jeho dvě prováděcí nařízení, a to prováděcí nařízení o železném spoření (*Durchführungsverordnung über das Eisernerne Sparen*) z 10. listopadu 1941, říš. zák. I, str. 705 a prováděcí nařízení o investičních odpisových rezervách (*Durchführungsverordnung über Betriebsanlage-Guthaben*) ze 14. listopadu 1941, říš. zák. I, str. 713. Doplněk této akce tvoří nařízení o rezervách pro nákup zboží (*Verordnung über Warenbeschaffungs-Guthaben*) z 28. listopadu 1941, říš. zák. I, str. 739. Účast na všech těchto zařízeních je zcela dobrovolná. Každému je zůstaveno, zda chce spořít a kolik chce spořít. Státní sekretář Reinhardt dodal jim zvýšeného významu tím, že je vyhlásil ve svém rozhlasovém projevu v předvečer svátku spořivosti, dne 29. října t. r. a tím především poukázal na význam spoření jako důležitého činitele válečného hospodářství a pro financování války. Oddíl I. nařízení o řízení kupní síly pojednává o železných úsporných účtech, oddíl II. o investičních odpisových rezervách a oddíl III. o zvýšení válečné přírážky na tabákové výrobky, pivo, šumivá vína a lihoviny. Pouze oddíl III., kterým se blíže nebudeme zabývat, platí též v Protektorátě, kdežto I. a II. platí pouze ve vlastní Říši a přičleněných územích východních.

Myšlenka železného spoření záleží v tom, že stírádal váže pravidelně určitou část svého pracovního důchodu a to na dobu války a odměnou za toto zřeknutí se části svého důchodu dostává se mu značných výhod daňových a úrokových.

Každý příjemce mzdy a platů (ze služebního poměru) může žádati, aby mu byl zřízen t. zv. železný úsporný účet. Tyto účty mohou být zřizovány u všech peněžních ústavů, v první řadě u spořitelien, které jsou oprávněny k přijímání vkladů na vkladní knížky. Okruh osob oprávněných zřídit železné úsporné účty je omezen pouze na osoby ve služebním poměru; nemohou tedy si je zřídit osoby samostatně výdělečně činné, jako řemeslníci, obchodníci, příslušníci svobodných povolání atd. Důvodem k tomuto omezení je, že výhody daňové, poskytované železně uspořeným částkám jsou velmi značné a jejich poskytování všemu poplatnictvu by mohlo mít za následek značné zmenšení daňových příjmů. Tyto osoby mohou také spořít, ale pouze na obvyklých úsporných účtech. Železné úsporné vklady nejsou převoditelné s výjimkou dědické posloupnosti. Majitel železného úsporného vkladu vzdává se práva svůj vklad po dobu války vypovědět, t. j. může jej vypovědět teprve po skončení války se lhůtou 12měsíční. Vklady na železný úsporný účet se úrokují sazbou platnou pro vklady (na knížky) s výpovědní lhůtou nejméně 12měsíční, t. j. nyní $3\frac{1}{4}\%$. Úroky připisují se na vkladní knížku ročně a mohou být na knížce ponechány, anebo po připsání vybrány.

Platby části služebního důchodu na železný úsporný účet se příjemci mzdy nebo platu podstatně ulehčují; požádá prostě vedoucího svého závodu, aby zadržoval z jeho mzdy nebo platu určitou částku a vplatil ji za něho na jeho železný úsporný účet u peněžního ústavu.

Částky, které byly vplaceny na železný úsporný vklad, jsou osvobozeny od všech říšských daní i příspěvků k sociálnímu pojištění. Stejně jsou osvobozeny i přirostlé úroky. Daň důchodová a sociální příspěvky (nemocenské, pensijní, úrazové) nebudou počítány z brutto mzdy, nýbrž jenom z části, která zbývá po odečtení úsporné částky. Nejlépe tato značná úleva daňová vysvitne z příkladu uváděného státním sekretářem Reinhardtem. Částka, která zbývá k hotové výplatě (po odečtení částky, odváděné na železný úsporný účet), nezmenšuje se o plnou částku na železný úsporný účet vloženu; proti této srážce stojí zmenšení vyplývající ze snížení daně důchodové a sociálních příspěvků ze zbývající částky mzdy (platu). Částka vplacená zaměstnavatelem na železnou vkladní knížku bude větší, než srážka na hotové výplatě. Na př. když svobodný zaměstnanec s 300 RM měsíčního platu dává si poukazovati na svůj železný účet 26 RM, zmenšuje se jemu vyplácený plat jenom asi o 15 RM. Železné vklady jsou osvobozeny také od říšské daně majetkové (Vermögenssteuer); za vklady ručí Říše.

Výhody, které poskytuje železný úsporný vklad v oboru daní a příspěvků k sociálnímu pojištění, jsou u většiny příjemců mezd nebo platů velmi značné. Čím větší jsou však platby na železný úsporný účet, tím větší bude úbytek daní a příspěvků sociálního pojištění. Vzhledem k velikosti tohoto úbytku daňových příjmů a pří-

jmů na sociálních příspěvcích, musí býti možnost plateb na železný úsporný účet omezena. Kdo chce železně spořít, může spořít jenom v rámci stanovené nejvyšší hranice. Žádost, kterou zaměstnanec řídí na zaměstnavatele, může znít pouze na srážku 50 Rpf nebo 1 RM denně, 3 nebo 6 RM týdně, 13 nebo 26 RM měsíčně. Pro nezbytné zjednodušení práce není možno částku, kterou chce příjemce mzdy nebo platu železně spořít, měnit od výplaty k výplatě. Návrh na zadržení určité částky, která má býti poukázána na železný úsporný účet, musí se vztahovati proto na časové období nejméně 3 měsíců. Je ponecháno na vůli zaměstnance prodloužiti dobu platnosti své žádosti anebo pro další 3 měsíce žádati za srážení a poukaz menší nebo větší částky.

Dělník, zaměstnanec nebo úředník, který chce spořít více než 1 RM denně, 6 RM týdně nebo 26 RM měsíčně, musí míti kromě železného úsporného účtu obyčejnou vkladní knížku. Na ní může vpláceti jakoukoliv částku. Pro tyto platby nemohou však býti poskytnuty uvedené výhody daňové. Jen těm dělníkům a zaměstnancům, kteří konají vícepráce, nedělní práce, sváteční práce nebo noční nebo akordní práce, poskytují se výhody v oboru daňovém a sociálních příspěvků pro větší částku než 1 RM denně, 6 RM týdně nebo 26 RM měsíčně. Pro ně jsou tyto nejvyšší hranice o 50% vyšší. Mohou proto železně spořít až 1.50 RM denně, až 9 RM týdně nebo až 39 RM měsíčně.

Kromě toho může každý příjemce mzdy nebo platu dáti poukázati na svůj železný úsporný účet částku, kterou obdrží jako věnování vánoční nebo novoroční, pokud nepřesahuje 500 RM. Jest zůstaveno každému příjemci mezd nebo platů železně uspořít vánoční nebo novoroční odměnu až do nejvyšší částky 500 RM nebo jejich polovinu.

Potřebuje-li stádal nutně úspory neb jejich část, může požádati o jich výplatu; o této žádosti rozhoduje místně příslušný finanční úřad závodu, jehož je stádal zaměstnancem. Na železných úsporných vkladech nemohou býti zřízena práva zástavní ani dobrovolná, ani exekuční a nemohou býti uplatněna práva zadržovací. Pracovní důchod, z něhož se srážky na železný vklad konají, může však býti zabaven; nestačí-li pracovní důchod zkrácený o odváděnou úspornou částku k uspokojení vymáhajícího věřitele, stává se prohlášení zaměstnance o odvádění části jeho mzdy (důchodu) na železný úsporný účet na tak dlouho neúčinným, dokud je toho třeba k uspokojení vymáhajícího věřitele.

Druhým opatřením k řízení kupní síly jest tvoření *investičních odpisových rezerv* způsobem v nařízení upraveným, které představuje obdobu železného spoření pro kruhy podnikatelské. Živnostenské podniky, které vedou řádné obchodní knihy, mohou si vytvořiti zaplacením určitých peněžitých částek u finančních úřadů pohle-

dávky, které budou sloužiti k daněprostému opatření movitého spotřebitelného provozního zařízení po válce. Podniky jsou tedy nabádány, aby odložily nahrazení, opravy a pořízení strojů, nástrojů a jiných movitých provozních zařízení na dobu po válce. Úhrnná částka plateb na tuto investiční odpisovou rezervu na provozní zařízení (Betriebsanlage-Guthaben) nesmí činiti více než 50% hodnoty, kterou byly spotřebovatelné statky movitého provozního majetku vykázány v daňové bilanci roku 1940. Platby je provésti příslušnému finančnímu úřadu do 10. ledna 1942.

Podnikatelé, kteří si vytvoří takovouto pohledávku (rezervu) proti finančnímu úřadu, získávají do výše této rezervy naprostou oceňovací volnost pro daň výdělkovou a důchodovou pro movité provozní zařízení, jež zakoupí po válce. Činí-li na př. reserva 10.000 RM a cena zakupovaného stroje 15.000 RM, může podnikatel odepsati daněprostě 10.000 RM a vykázati koupený majetkový předmět v bilanci částkou 5.000 RM.

Pohledávky se ve válce nezúročí. Úrokování počíná po válce okamžikem, který bude stanoven. Pohledávky budou po skončení války na žádost splaceny. Potřebuje-li podnikatel z důvodů vojenských nebo z důvodů zvláštních hospodářských nesnází platby vykonané finančnímu úřadu na tuto rezervu (pohledávka vůči finančnímu úřadu), vyplatí jej Říše na zvláštní žádost i s úroky. Úroková míra činí 1% pod toho času platnou diskontní sazbu Říšské banky, t. j. nyní 2½%. Výhody oceňovací volnosti se však tím ztrácejí.

Pohledávku vůči finančnímu úřadu lze převésti jednáním, které musí býti soudně nebo notářsky osvědčeno. Nárok na oceňovací volnost zůstává však podnikateli, který rezervu vytvořil. Jenom ve výjimečných případech může finanční úřad dovoliti, aby s převodem pohledávky přešel také nárok na oceňovací volnost na nabyvatele, na př. když podnik jako celek přechází na nového majitele, nebo když z jiných důvodů podnikatel nemůže použiti oceňovací volnosti.

Doplňkem obou předchozích akcí je tvoření *reserv na nákup zboží*, které určeno je rovněž pro kruhy podnikatelské, které kromě toho mohou, jak již výše zmíněno, tvořiti ještě investiční odpisové rezervy. Živnostenské podniky, které nemají průmyslové závody, hlavně tedy podniky obchodní, mohou za stejných podmínek vytvořiti si svými platbami u finančních úřadů pohledávky, kterých po válce použijí k opatření zboží. Rovněž tyto platby mají býti zásadně provedeny do 10. I. 1942 a nesmějí činiti celkem více než 20% hodnoty, kterou bylo zboží (hotové výrobky, polotovary, suroviny a pomocné látky) vykázány v daňové bilanci 1938. Ve výši těchto plateb (Warenbeschaffungs-Guthaben) získávají podnikatelé právo vytvořiti si daněprostou rezervu na nákup zboží. Reservu je vytvořiti čtyřmi stejnými ročními částkami (příděly) teprve v prvních 4 daňových bilancích po konci války. Počínaje 5. rokem po konci války jest jí použiti v 8 stejných ročních částkách. Částka, která se

uloží u finančního úřadu, je tedy po dobu války podrobena normálnímu zdanění. Po válce lze z této pohledávky u finančního úřadu vytvořit ve 4 letech daněproistou rezervu a použití ji postupně v dalších 5 letech daněprostě na nákup zboží. Jinak je upraveno tvoření rezerv na nákup zboží stejně, jako tvoření investičních odpisových rezerv.

Lze očekávat, že obdobná opatření k řízení kupní síly budou provedena i u nás.

Záznamní povinnosti pro daňové účely.

Dr. Ladislav Vašíček.

(Dokončení.)

II. Záznam došlého zboží.

Povinnost vedení záznamu došlého zboží pro účely daňové je uložena na rozdíl od povinnosti vedení záznamu obrátového pouze *živnostenským podnikatelům*. Živnostenští podnikatelé ve smyslu tohoto vl. nař. rozumějí se podnikatelé, podrobení všeobecné nebo zvláštní dani výdělkové. Kteří podnikatelé jsou podrobeni všeobecné dani výdělkové stanoví § 46 z. o př. d. a zvláštní dani výdělkové § 68 z. o př. d. Subjekty, podrobené zvláštní dani výdělkové jsou bez výjimky povinny vésti záznam došlého zboží, kdežto z podnikatelů, podrobených všeobecné dani výdělkové jsou vyňati z povinnosti tento záznam:

1. příslušníci svobodných povolání,
2. majitelé živností podobných svobodným povoláním a
3. pachtýři zemědělských neb lesních závodů, kteří by všeobecné dani výdělkové nepodléhali, kdyby byli vlastníky půdy, kterou obhospodařují v pachtu.

První dvě skupiny podnikatelů, vyňatých z povinnosti vésti záznam došlého zboží má konkrétně určití ministr financí v dohodě s ministrem průmyslu, obchodu a živností vyhláškou v Úředním listě. Třetí skupina pachtýři zemědělských neb lesních závodů jsou vyňati z této povinnosti, ačkoliv jinak podléhají všeobecné dani výdělkové, za podmínek, za kterých jsou vyňati z povinnosti k všeobecné dani výdělkové vlastníci zemědělské a lesní půdy dle § 47, odst. 1, č. 3 z. o př. d.

Od povinnosti vésti tento záznam jsou *osvobozeni* dle § 7 tohoto vl. nař. živnostenští podnikatelé, jejichž firma je zapsána do obchodního rejstříku a kteří řádně vedou obchodní knihy, a dále živnostenští podnikatelé, kteří jsou povinni vésti rovnocenné knihy podle jiných ustanovení neb z úředního příkazu a takové knihy řádně vedou.